

Celoletna naročnina	230 Lir
Polletna	120 "
Posamezna številka	5 "
Za Jugoslavijo	3 Din

Vedno na poti zločinov in izdajstva

Vsak narod ljubi to, kar označuje njegovo kulturo in njegovo zgodovino. V knjigah in knjižnicah je nagromadenega ogromnega truda velikih mož naroda in so verna slika življenja določene ljudske skupnosti. Po svojih mislih in ustvarjalcih je v knjigi zapisan nastanek in rast vsega naroda, njegovo veselje in žalost, njegov razvoj in borba za boljše življenje. Skratka knjige hranijo veliko bogastvo, iz njih se učimo in plemenitimo. Zato so kulturni narodi vedno smatrali za največje zlo uničevanje teh pisanih zakladov in z grdo besedo so narodi proglasili uničevalce teh bogastev: z barbarstvom. Danes se že čudno zdi, da se je včasih uničevala zavojevanemu, premaganemu narodu njegova kultura zatiral njihov jezik. Svet se je zgražal nad požiganjem in uničevanjem slovenskih knjižnic za časa fašizma v Trstu in Gorici. Obsojal je kot barbarsko početje nemških nacistov požiganje in uničevanje knjižnic v Ukrajini, v Belorusiji. Klet je podivjala ne nemške in italijanske fašiste, ko so širom vse Slovenije in Jugoslavije v trdih letih okupacije uničevali vse, kar je predstavljalo za te narode čast in ponos njegove kulture. Izstovetili smo tako početje s fašizmom in res samo fašizem, samo divje srednjeveško barbarstvo je sposobno

uničevati narodu to, kar predstavlja njegovo kulturo in njegovo zgodovino.

Te dni se je v Gorici na občinskem smetišču vršilo isto, kar se je dogajalo v prejšnjih časih: kar so delali italijanski fašisti 1920. leta in kasneje, kar so delali nacisti 1941. leta. Gorele so slovenske knjige, knjige Franceta Bevka in drugih slovenskih pisateljev na grmadi, na smetišču. Iz pepela izvlečene, napol ogorele knjige, bodo še daljnim rodovom priča žalostnih časov zasedbe Goriške po četah anglo-ameriške vojske. Prepuščamo o tem sodbo vsem kulturnim narodom, da oni izrečejo obsodbo takih dejanj.

Posledica zasedbe Ljudskega doma, ki je že sama po sebi gesta antidemokracije in »nepristranosti«, je požiganje slovenskih knjig na grmadi, kjer so si ameriški vojaki in nemški ujetniki meli roke ob prijetnem zublju zažganih slovenskih knjig. Vendar ni odveč naglasiti poseben izraz veselja in zadoščenja ob tako »plemenitem« dejanju okupacijskih sil, izraz veselja večakov »vojske« kralja Petra in Rupnika, ki se proglašajo za »čiste« Slovence. V svojem glasilu Slovenski Primorec se naslajajo na tem, da so »8. novembra izginile z balkona Ljudskega doma zastave z rdečo zvezdo in srpom

in klavrom in mesto njih razobesili ameriško zastavo. Oni ne smatrajo tega dejanja, pri čemer verjetno nimajo čistih rok, za napad na ves slovenski narod, ki hoče uživati po svojih lastnih silah priborjeno svobodo. Oni nimajo vzroka, da bi se radi tega vznemirjali in se tako popolnoma strinjajo s tem, da se Goriškim Slovincem odvzame edina stavba, ki so jo sami zgradili z lastnimi žulji v Gorici in da se tako pusti 80.000 Slovencev brez vsake možnosti kulturnega in političnega delovanja. Njim je prav, da se po petindvajsetih letih fašizma in ogromnega trpljenja Goriških Slovencev še pretepajo antifašisti na goriških ulicah; njim je prav, da »čerin« zapirajo poštene rodoljube; njim je prav, da se cona A odtrga od Jugoslavije in postavi pod pokroviteljstvo »čerinov«; njim je prav, da se je Slovincem odvzel Ljudski dom; njim je končno prav, da se požigajo knjige Franceta Bevka in drugih slovenskih pisateljev.

Tako se kotili iz blata v blato »čista« slovenska družina SP. Na podlagi dejanj se naše ljudstvo uči spoznavati pravico od krivice in spoznavati izdajalce, ki prehajajo iz izdajstva v izdajstvo. No, sodbo bo izreklo naše ljudstvo samo. Sodba, ki je vsak dan odločnejša, vsak dan jasnejša: nočemo pokroviteljev, hočemo živeti svobodni v FLRJ.

Terorističen napad na podružnico

„Ljudske založbe“ v Gorici

V noči od četrta na petek so »neznanci« položili mino v prostore naše kolportaje. Eksplozija je popolnoma razrušila okno in zidovje ter napravila občutno škodo v notranjosti uradov. Človeških žrtev ni bilo.

Nestetokrat smo opozarjali ŽVU in policijo na razne teroristične elemente in skupine, ki strahujejo in izvajajo nasilne akcije proti našim ljudem in proti naši imovini. Do sedaj vedno brez uspeha. Ni nam še znan slučaj, da bi ujeli kakega teh zločincev. Nasprotno! Ravno te dni smo srečali na goriški ulici napadalca, ki je pred meseci težko ranil dopisnika »Il Lavoratore« dr. Anselma.

Medtem, ko dvigamo energičen protest proti temu novemu nasilju, prosimo vse naše okrajne in krajevne kolporterje ter naročnike, da upoštevajo nastali položaj. Od naše strani bomo podvzeli vse korake, da se bo razdeljevanje časopisov vršilo redno kot do sedaj.

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

POLITIČNI PREGLED

Sedaj je ponovno govora o neposrednih italijansko-jugoslovanskih pogajanjih

V tem tednu je Molotov obvestil iz New Yorka italijansko vlado, da je Sovjetska zveza za neposredna pogajanja med Jugoslavijo in Italijo - za rešitev vprašanja jugoslovansko - italijanske meje in Trsta. Ze prej je italijanska vlada izrazila željo po neposrednih pogajanjih z Jugoslavijo in sedaj je dal Molotov dovoljen odgovor sovjetske vlade na italijansko noto.

V sovjetski noti je povedano, da je sovjetska vlada mnenja, da bi neposredni jugoslovansko-italijanski sporazum o meji, v kolikor bi ga odobril Svet štirih zunanjih ministrov, mogel biti vključen v mirovno pogodbo z Italijo. Tak postopek bi utrdil mir v Evropi in bi koristil vsem Združenim narodom.

Iz Rima pa poročajo, da je italijanski zunanji minister socialist Nenni izjavil, da vidi v poizkusu neposrednih pogajanj z Jugoslavijo pot, po kateri skuša Italija zopet dobiti svojo neodvisnost

in postati aktiven člen v evropski in svetovni politiki.

Tarchiani, ki je poslanik Italije v Washingtonu, je prejel od svoje vlade potrebna navodila, da stopi v stik z jugoslovanskimi predstavniki v New Yorku in da jih zaprosi za stvarne predloge v pogledu jugoslovansko - italijanske meje in Trsta.

Pietro Quaroni pa, ki je italijanski poslanik v Moskvi in je sedaj prišel v New York, je posetil jugoslovanskega zunanjega ministra Stanoja Simiča. Tudi on je objavil željo italijanske vlade po neposrednih pogajanjih z Jugoslavijo. Imel je dolg razgovor razen s Simičem, tudi z jugoslovanskim poslanikom v Ameriki Savo Kosanovičem in pomočnikom jugoslovanskega zunanjega ministra Alešem Beblerjem.

Ta diplomatska akcija ima namen, da spozna uradne predloge, ki jih utegne Jugoslavija dati za morebitna pogajanja v Rimu ali Beogradu.

Pojasnila Molotova o umiku zavezniških čet iz tujih ozemelj

Na zborovanju Združenih narodov je Molotov kot prvi pojasnil sovjetsko stališče glede bivanja anglo-ameriških čet v državah, ki niso bile sovražne.

»Vojne je že davno konec — tako je rekel Molotov — in kljub našemu upanju, da bodo zavezniške čete umaknili domov, ostajajo te čete na tujih ozemljih in dajejo priložnost za vmešavanje v notranje zadeve nesovravnih držav. Tako imajo tudi priložnost razvijati sistem letalskih in pomorskih oporišč izven meja svoje domovine. Zavoljo tega je upravičeno vznemirjenje svetovne javnosti, ki je v skrbeh za mir in varnost.

Popolnoma pa je upravičena prisotnost čet, ki se nahajajo na bivših sovražnih ozemljih. In le izjemoma je upravičena nastanitev tujih čet tudi v zavezniških državah, to je, kadar je njihova naloga vzdrževati zveze z domovino.

Sovjetske oborožene sile so se umaknile iz Perzije, Jugoslavije, Češkoslovaške in Norveške. Na Poljskem so sovjetske čete po sporazumu z zavezniki zato, da zagotovijo prometne zveze z domovino in v severni Koreji imajo sovjetske oborožene sile isti namen.

Kako pa je z ameriškimi in angleškimi četami na tujem? V nesovravnih ozemljih Evrope,

Azije in posebno na Atlantiku ter v Tihem oceanu tabori še vedno vojaščina zapadnih držav, čeprav je že dolgo kar je vojna končala.

Sovjetska zveza je lani, meseca avgusta, predložila Varnostnemu svetu, naj bi mu države, članice tega Sveta, sporočile podatke o svojih četah na nesovravnih ozemljih. Ti podatki so potrebni Varnostnemu svetu in vojaškemu odboru, ki proučuje sedaj vprašanje čet, katere bodo dali na razpolago organizaciji ZN. Niso potrebni samo iz političnih razlogov, ampak tudi na osnovi člena 43 ustanovne listine Združenih narodov.

Nov sovjetski predlog za objavo podatkov o oboroženih silah se glasi:

»Glavna skupščina ZN priporoča Varnostnemu svetu, naj sklene, da morajo države članice ZN predložiti Varnostnemu svetu sledeče podatke v roku enega meseca:

1. Kje na ozemlju držav članic ZN ali drugih držav z izjemo bivših sovražnih držav so oborožene sile drugih držav članic ZN in v kakšnem številu.

2. Na katerih točkah v bivših sovražnih državah in v kakšnem številu bivajo oborožene sile zavezniških in drugih držav članic ZN.

Ali je naše ljudstvo to zaslužilo?

Nasilna zasega Ljudskega doma in zažiganje knjig in brošur na smetišču ob Soči je silno zadelo vse pošteno prebivalstvo Goriške. Odmev tega silnega ogorčenja ljudstva je prešel že daleč čez naše ozke meje.

Na eni strani imamo Zavezniško vojaško upravo, ki zavira naše kulturno, gospodarsko in politično delo. Na drugi strani pa opravlja vse ostalo — posebno v podeželju — civilna in vojaška policija kot izvršen organ ŽVU.

Preglejmo samo bežno krivice, zoperstavljanja in protizakonitosti, storjene antifašističnemu ljudstvu.

Civilna policija aretirala v Ročinju ženo v 8. mesecu nosečnosti ter jo odpelje v Gorico. Ali je to prav? Ali stoji to zapisano v kazenskem zakoniku?

Ista policija, s svojim inspektorjem na čelu, dela prav po inkvizitorsko in nadkriljuje zloglasno Colottijevo bando. Kako da ne? Poslušajte! Aretirali so brata Znidarčiča iz Ravni pri Marijinem Celju. Posebno enega izmed bratov so suvali in pretepali po glavi, prsih in nogah. No in kaj naj rečemo o tovariših v Trziču? Ali se vam ne zdi, da so Colottijevi pomagači zopet vstali od mrtvih?

Na Srednjem je civilna policija iz Kanala motila poročila slavlje ali »ohcet« — kakor pravijo. Harmonikaša - invalida, ki je igral, so strahovali z brzostrelko in ga vrgli na tla. Ali je to skrb za red in mir?

Nadalje aretirajo aktiviste in prosvetne delavce, češ da prirejajo sestanke, kakor se je to zgodilo v Gorenjem polju, ko so se zbrali, da se pomenijo o Miklavževanju. Društvenega zakona nimamo in če ga imamo je fašističen, nove odredbe so pa tak-

šne, da se dado razširiti in zožiti kakor harmonika ubogega tovariša iz Srednjega.

V Gorici so odgovorni anglo-ameriški organi prepovedali slovesen pogreb zemeljskih ostankov padlih partizanov. V Volčji dragi je bil ustavljen pogreb padlih tovarišev Bajta Joška in Pavšiča Joška. Imeli so dovoljenje za prenos. Ali naši borci niso zaslužili, da jih z vso hvalečnostjo in ljubeznijo pospremimo k zadnjemu počitku? Saj so padli za skupno zavezniško stvar. Kaj za njih ne velja Atlantska karta?

Učitelji in učiteljice, ki jih je nastavila ŽVU, zbesnijo kot purani, da ne rečem kakor španski biki, ko vidijo v šoli sliko Tita. Kdo nastavlja te učitelje? Baraga, Kacin in nad njima Simoni. Ali so to učitelji, ki jih je ljudstvo izbralo? Ne! Po večini so odpadniki, kolaboracionisti in skrivači.

V Gorici so upravne šolske oblasti odpustile iz službe slugo-invalida z družino, ki je bil do sedaj nastavljen na učiteljsku in višji gimnaziji. In to brez vzroka. Zakaj? Ali mogoče zato, ker se je boril proti okupatorju in ker je bil odločen pristaš narodno osvobod. gibanja? Ali morda zavoljo tega, ker je bil ranjen v borbi proti Nemcem? Prijatelji! Ni treba, da vam povemo na uho, a splošno mnenje je, da je bil zgoraj imenovani tovariš odpuščen zaradi tega, ker je bil partizan in danes član velike družine SIAU-ja.

V Biljah prepovedujejo tamošnji izvršni organi ŽVU petje partizanskih pesmi. Ali niso naši partizani s pesmijo v srcu jurili na nemške tanke in tako pripomogli k skupni zmagi nad nacifašizmom? Ne skrunite svetlih imen naših partizanov!

Lahko bi naštevati še na dolgo in strani bi se polnile. A dejstva ostanejo dejstva.

Primorsko ljudstvo se sprašuje: Ali se vrača zopet ona mračna doba Mussolinijevega režima in vsega njegovega aparata?

Minilo je šele leto dni, kar je ob priliki ustoličenja predsednika cone in predsednika občine takratni goriški guverner podpolkovnik Smuts naslovil tudi na nas Slovence silno laskave besede. Od takrat se je veliko spremenilo. Guvernerji si podajajo kljuko, odhajajo, a slovensko in italijansko antifašistično ljudstvo čuti krivico in nasilje s strani upravnih funkcionarjev in vseh drugih, ki so jim podrejeni.

Z besedo malo popraviš. Hočemo dejanj! Zahtevamo pravice!

Pred menoj leži ožgan list. Otrok stiska v sanjah Cicibana in se smehlja. Čuvajmo ga!

Naša pot gre samo naprej, nikoli več navzdol!

Miklavž se bliža

Ne pozabite, Ljube goriške matere! da vaši otroci že nestrno čakajo in sanjajo, kaj vse jim bo prinesel letošnji Miklavž. Mogoče bo terjal svoje tudi črnordeči parkelj. Naj bo že kakor koli, a na nekaj vas že danes opozarjamo: Oba si bosta dala sestanek dne 6. decembra v gledališču Verdi. Zato vas že sedaj vabimo na ta večer.

Darove lahko oddate v vse mestnih četrtih.

3. Kje v zgoraj omenjenih ozemljih so letalska in pomorska oporišča in kako številne so tu posadke tujih držav članice ZN.

4. Podatke pod točko 1, 2, 3, je treba predložiti na osnovi položaja dne 1. novembra 1946.

Mi vsi bi morali izročiti te podatke Varnostnemu svetu in nimamo prav nobenega opravičila, da bi prikrivali Združenim narodom sedanje stanje naših oboroženih sil v inozemstvu. Nobena država se ne sme odtegniti svojim obvezam. Zato je treba pomagati Varnostnemu svetu, da izvrši naloge, kakor jo določa ustanovna listina ZN. Sovjetska zveza je pripravljena storiti vse, kar določa listina ZN in upam, da bodo druge vlade sporazumne z nami glede tega vprašanja. Nobenega dvoma ni, da bo pozitivna rešitev te zadeve služila koristim miru in mednarodne varnosti.

Molotovu je odgovoril ameriški delegat senator Connally, ki je dejal, da hočejo ZDA seznaniti ves svet, kje so nastanjene ameriške čete, češ da one ne ogražajo miru, temveč nosijo ščit miru, združitve, harmonije in

mednarodne blaginje. Predlagal je, naj bi razpravljali o podatkih čet ki so na vseh štirih straneh sveta, kajti oboroženi vojak utegne ogražati mir kjer koli, na domačem ali inozemskem ozemlju. Austin se je skušal zagovarjati pred Molotovljevim obtožbami, rekoč, da ameriške čete v inozemstvu ne ogražajo miru in mednarodne varnosti, češ da so ostale v inozemstvu sporazumno z dotičnimi vladami. Čim pa bodo izvršile svojo nalogo, je dejal, jih bodo ZDA odpoklicale domov. Trenutno imamo v inozemstvu okrog 800 tisoč vojakov.

Britanski zastopnik sir Aleksander Cadogan je izjavil, da ne more dati izčrpane izjave o sovjetskem predlogu, ker ne ve, čemu naj bi služili zahtevani podatki. Po njegovem mnenju namreč ti podatki niso popolni za vojaški odbor in ne ve v kakšne namene naj bi jih potem proučil Varnostni svet.

Tri nove države so bile svečano sprejete v organizacijo ZN in sicer: Island, Švedska in Afganistan, ki so podpisale pristopnico, tako da štejejo sedaj ZN 54

članov. Glavna skupščina je soglasno sklenila, naj bi Varnostni svet ponovno proučil prošnje Albanije, Mongolije, Transjordanije, Irske in Portugala za sprejem v organizacijo ZN.

V Varnostnem svetu so izvolili tri nove stalne članice in sicer Kolumbijo, Sirijo in Belgijo za dobo dveh let namesto desedanjih članov: Nizozemske, Egipta in Mehike, katerih funke je prenehajo 1. januarja.

Glavna skupščina je sklenila, da bo njeno zasedanje zaključeno 11. decembra. Delo v odboru pa bodo končali 5. decembra.

Romuni so volili

Romuni so sedaj volili prvič po letu 1937. Izvoljenih je 414 poslancev za dobo enega leta.

Senat je bil odpravljen. Novi zakon daje prvič v zgodovini Romunije volilno pravico tudi ženskam.

Kolikor se je izvedelo iz dosedanjih podatkov, je demokracijski blok dobil nad 70% glasov. Opozicija je dobila prav malo glasov in pristaši Bratarcve stranke so pri teh volitvah kar izginiili.

Zatem je supščina izvolila tri začasne tajnike in verifikacijski odbor, ki bo pregledal potrdila

in volivne spise. Predsednik Oton Župančič je zaključil sejo ob 17.55.

Italijanski ujetniki v Jugoslaviji

Iz peresa italijanskega novinarja G. Menassè

Giuseppe Menassè je pravi tip modernega fotoreporterja in novinarja, ki kroži z avtom in letalom po deželah Evrope, sprejema vtise ter jih daje listom, ki v stotisočih izvodih polnijo svoje stolpce. Preteklo poletje sem se seznanil z njim. Je majhne postave, gibčen in živ kot sam poper. Zivahni očesi begata po vedno novih doživljajih. Njegove roke so v večnem gibanju. Oblečen je kakor angleški Sherlock Holmes. V kratkem jopiču z basko čepico na glavi in vedno zvestim fotoaparatom čez ramo. Ob svežem pivu na verandi sva začela kramljati in si praviti najine doživljaje. Prijetno je v njegovi družbi, čas hiti in dogodki se vrstijo kot v filmu.

Te dni mi je prišel v roke dopis, ki ga je poslal iz Beograda in ki bo gotovo zanimal tudi naše čitatelje. V njem postavlja na laž domače in tuje reakcionarno časopise, ki je vedno pisalo o Jugoslaviji, kako trpinči in pastu umirati italijanske vojne ujetnike. V resnici pa je ravno nasprotno. Pa poslušajmo njega.

V pričakovanju, da se bo v kratkem uresničila napoved, s katero se bodo vrnili v domovino še zadnji italijanski vojni ujetniki — 79 oficirjev, 535 podoficirjev in 9280 mož — sem se odločil, da jih obiščem in da vidim od blizu kako so živeli in kako se preživljajo še dandanes.

Vojaške oblasti so umestno uredile, ko so dale upravo v roke ujetnikom samim, to je »antifašističnim odborom«, ki tvorijo samostojno poveljstvo, sestavljeno iz svoje srede. Ta komanda ureja vse notranje zadeve, pošilja ujetnike na delo ter jih — potem nekega taboriškega sodišča — tudi disciplinarno kaznuje.

Vzgojni odsek, ki je ravnotako sestavljen iz ujetnikov, se nahaja v neposredni bližini vojaške komande in ima nalogo, da razdeljuje časopise, da ureja majhne taboriške liste, prireja tečaje in predavanja.

Kdaj in kako se bomo združili?

Sporazum, ki je bil sklenjen med Enotnimi sindikati in Juljskimi sindikati v Parizu pod pokroviteljstvom Svetovne sindikalne federacije, so delavci našega okrožja, ki vidijo možnost, da se združijo vsi delavci v enotno organizacijo, sprejeli s simpatijo.

Ta volja delavcev se mora izražati v vseh okoliščinah, na po-

Neke sobote sem bil povabljen v taborišče, ki se nahaja v vasi Sajmište, kjer so taboriščniki vprizorili predstavo na prostem. Nastopila je dramatična skupina 23 prostovoljcev v družbi devetih godbenikov, kateri so oprosili vsakršnega dela in ki so gostovali danes v tem, jutri v drugem taborišču. Vodil jih je (kako se ti novinarji oprimejo vsakega dela!) bivši kronist lista »Nazione« iz Firenc. Ker so predstavi prisostvovali tudi častniki taboriščnega poveljstva, so najprvo zaigrali jugoslovansko himno, toda takoj nato tudi »Inno di Mameli« (Nemci in Italijani pa so nam razbijali glave po taboriških! Op. stavca).

Udeležujejo se tudi v športu. Posebno jim je prijubljen nogomet. Zadnjič so potolkli z golli avstrijsko reprezentanco s 5:1.

Kuharji in skladiščniki so Italijani. Po podatkih, ki sem jih prejel, dobivajo bolniki 4266 kalorij dnevno. Posebne doklade prejemaajo oni, ki izvršujejo težka dela. Zdravi prejemaajo 700 gr kruha, 150 gr riža, testenin ali fižola, 20 gr masti, 50 gr zelenjave, 30 gr bele moke, kavo, sladkor, suhe češnje, papriko, sol in čebulo. Dnevno prejemaajo 140 gr mesa, kakor vojaštvo, ki je pod orožjem.

Sedaj sem vam dolžan povedati še za greh, ki mi teži na vesti. Oni večer, ko so me povabili na predstavo, so me na vsak način hoteli imeti na oder. Jaz bom vse drugo, samo ne govornik. In tisti reflektor, tega sem se še posebno bal. Toda kako naj molčim, ko 1500 mož zija vame in ki manjkajo od doma že dolgo vrsto let, jaz pa sem bil v Milanu pred dvema tednoma.

Govoril sem jim prav iz srca. Povedal sem njim, kakor njihovim družinam, da se bodo v kratkem snidli. »Imejte potrpljenje«, sem jim rekel, »prišel bo tudi za vas zaželeni trenutek, ko boste kot odposlanci sveta do ljudstva pozabili na sovraštvo in se boste vrnili kot glasniki miru in ljubezni!«

Prvo zasedanje ustavodajne skupščine Slovenije

Primorci so v duhu prisotni o prvem Slovenskem parlamentu

Dan 18. novembra ostane za Ljubljano kakor tudi za ves slovenski narod zgodovinski dan. Tega dne se je prvič sestala Ustavodajna skupščina Ljudske republike Slovenije — prvega slovenskega parlamenta, ki ga je bela Ljubljana zelo svečano proslavila. Vse mesto je bilo v zastavah. Filharmonična dvorana, ki je bila pripravljena za ta zgodovinski dogodek je bila slavnostno okrašena z zastavami, cvetjem in zelenjem.

Med slavnostnimi gosti je bilo nekaj poslancev jugoslovanske zvezne skupščine ter 18 članska delegacija iz Juljske krajine pod vodstvom predsednika PNOO ja tov. Franceta Bevka, konzularni zbor s francoskim in angleškim konzulom, predstavniki množičnih organizacij, tiska in kulturnih ustanov. Med slovenskimi ljudskimi poslanci iz vseh krajev Slovenije sta bila posebno prisrčno pozdravljena tov. Edvard Kardelj in Boris Kidrič. Ko je zasedla svoja mesta vlada LRS s predsednikom Miha Marinkom na čelu, je ob 16.15 otvoril I. redno zasedanje Ustavodajne skupščine tov. Josip Vidmar.

V svojem govoru je tov. Josip Vidmar dejal, da je s sklicanjem Ustavodajne skupščine prenehal delovati Slovenski narodno osvobodilni svet, ki je bil vrhovno narodno predstavništvo za časa osvobodilne vojne.

»Ni prisoten na tem zborovanju samo ves slovenski narod sedanjega časa, temveč je v vsej

svoji zbrani celoti prisotna vsa slovenska miselnost od Trubarja preko Vodnika, Prešerna, Levstika, Cankarja do Župančiča. Vsi naši veliki možje so v svojih delih, v svojih mislih, napovedovali in čakali tega dne, ki ga mi danes doživljamo. Vsi ti možje so sanjali o neodvisnem slovenstvu, so sanjali o ponosnem, hrabrem, junaškem slovenstvu. Mislim, da je naše slovenstvo, ki je izšlo iz osvobodilne borbe, dejansko tako in da mi danes tukaj dejansko ustvarjamo neodvisno svobodno slovenstvo, ki se je po svoji prosti volji združilo z vsemi jugoslovanskimi narodi v novo Federativno, ljudsko, Titovo Jugoslavijo. Izpolnjen je stoletni sen slovenskega naroda. Izpolnjeno je pričakovanje vseh naših narodov.«

Govor Otona Župančiča

Po govoru predsednika Josipa Vidmarja je prevzel začasno predsedstvo najstarejši član pesnik Oton Župančič. Navdušeno pozdravljen je spregovoril naš največji mojster slovenske besede ter najodličnejši glasnik naše osvobodilne borbe.

»Ko gledam, tovariši, vaše vrste, mi preleta domišljijo šumenje naših gora. Tukaj bi moralo dišati po zelenju, po zelenih gozdovih in vode bi morale šumeti, zakaj vse, kar vidim tukaj pred seboj, se mi zdi sam partizan. To je junaški vojaški zbor.«

V nadaljnjem je še dejal: »Na-

ša smer in pot je zazrtana. Zadržala in nadelala so nam jo dejstva komaj minule dobe. Naša pot ne more držati drugam, kakor v nadaljevanje osvobodilne borbe in uvrščevanje njenih pridobitev, v izgradnjo tega, čemur je ta borba za človečansko svobodo in pravico udarila temelj. Dejstva se neizprosno vežejo v svoji logiki, kakor se sklepa člen s členom v nepretrganem verigo. Tako nam ukazujejo to pot ne samo tisoči in tisoči volivcev, ki so oddali svoje glasove za OF in njen program. To pot nam ukazujejo vsi predniki, ki so bili prešinjeni z vročo in zvesto, borbeno ljubeznijo do domovine.«

Ob koncu svojega govora se je Oton Župančič spomnil neusvojenih Primorcev in Korošcev s sledečimi besedami:

»In če se še enkrat ozrem po Vas, pričujoči tovariši in tovarišice, zagledam nenadoma med Vami tudi tiste, ki jih še ni tu, ki pa bodo prišli, prav gotovo da bodo, prej ali slej, da se oglasi tukaj tudi kipenje morja in skrivnostno petje gosposvetskega zvona (ploskanje). Ko se nam pridružijo tudi oni, ki so se borili in se še neizprosno bore za Primorje in Trst, za Koroško in samoodločbo na lastnih tleh. Dokler pa jih še ni med nami, jih zastopamo mi in jim zakličimo, da je njihova pravda naša pravda, dokler se ne dožene, tako, kakor terja pravica na podlagi trdnih neizpodbitnih dejstev.«

SLAVA:

SIMON GREGORČIČ

Ob 40-letnici njegove smrti

tega stališča gledamo danes na Gregorčiča, v luči tega spoznanja je za nas danes večji, kot je bil kdajkoli.

Gregorčič je naš, ves naš od prvega verza pa do zadnjega diha njegovega razbolenega pesniškega srca. Njegova pesem je pesem naših polj in gora, naših planin in dolin, naših logov in gajev, a obenem pesem našega hrepenenja po svobodi, naše narodne bolesti, naše vere v zmago pravice, našega upanja v bodočnost, naše ljubezni do rodne grude. Preberimo danes po 70-ih, 60-ih, 50-ih, 40-ih letih katerokoli njegovo pesem, pa bomo čutili, da jo je napisal iz nas za nas, iz naroda za narod. Pa najsi bo to najbolj preprosta njegova ponarodela pesem o dekletu, ki »čez ograjo vrtno gleda« in čaka, kdaj se vrne njen dragi, »a njega od nikoder ni«.

ali pa najsi bo to najsilnejša in najkrepkejša proroška pesem »Soči«, v kateri se zdi, da je pesnik simboliziral ves slovenski narod in ga ob preroškem gledanju v bodočnost pozval s silnimi verzji, naj se ob prvem času zga-ne in naj sprostí tedaj vse svoje sile, da doseže to, kar so mu stoletja in stoletja nasilno jemali: svobodo

»Takrat se spomni bistra Soča, kar gorko ti srce narača: Kar bode shranjenih voda v oblakih tvojega neba, kar vode v tvojih bo planinah, kar bode v cvetnih je ravninah, ta čas prodrvi vse na dan, narasti, vzkipi v tok strašan! Ne stikaj v meje se bregov, srdita čez branove stopi, ter tuje, zemlje lačne vtopi na dno razpenjenih valov!«

Jutri, 24. nov., bo odkapalo v večnost 40 let, odkar smo goriški Slovenci spremili našega goriškega slavičaka Simona Gregorčiča na njegovi zadnji poti k sv. Lovrenču nazaj v njegov planinski raj. Če je bil kdaj primiren čas za to, da pregledamo in ocenimo pomen njegovega dela in njegove osebnosti za naš narod in posebej za nas Primorce, potem je to gotovo sedaj, v času, ko se odločajo meje naši državi, našemu narodu. Krilatice »goriški slaviček« še ni nikoli imela takega pomena, kot ga ima danes, ko še in še čakamo na to, da bodo gospodje pri zeleni mizi odločili, čigava je Gorica. Gregorčič ni rojen v Gorici, tudi ni preživel večjega dela življenja v njej, vendar nosi zgornje ime — do kaz, da je bila tista Gorica za katero je bilo toliko žrtve in jih je še treba, da je bila vedno v zgodovini, kadarkoli moremo govoriti o slovenski kulturi, kulturno središče goriških Slovencev, središče cele Primorske. S

»Svatuje dan za dnevom grad, po njem veselje vriska; a siromaka mraz in glad pod milim nebo m stiska. To pa nadloga vseh nadlog, to hudo je najhuje, da, ker sem reven, ker ubog, me ljudstvo zaničuje.«

In pesnikova človečanska ideja je našla izraz v poslednji kritici te pesmi:

»Za vse je svet dovolj bogat in srečni vsi bi bili, ko kruh delil bi z bratom brat s prav srčnimi čutili.«

Najbolj pa je Gregorčič naš v svoji domovinski ljubezni. V njej se oklepa najprej svojega domačega planinskega raja:

»kjer srečen pastirček je glasno pojoč veselje srca razodeval«

in kamor prav tako silno zahrepeni v svojih moških letih, kot je zahrepenel Prešeren v svojo Vrbo:

Goriško ljudstvo slavi svojega preroškega pesnika
Simona Gregorčiča

ti stvarna in dejanska in se mora izražati v popolni solidarnosti. V tovarnah, kakor v vseh delavskih podjetjih morajo delavci predstavljati enoten blok proti napadom kapitalističnih izkoriščevalcev.

Delavci razumejo potrebo enotnosti, toda oni razumejo tudi kaj se pravi sindikalna enotnost delavcev in kaj je spojitve obeh sindikalnih enot, kakor bi to nekateri želeli.

V resnici ne gre za združitev dveh vodilnih organov, raznih odborov itd., kajti če bi bilo temu tako, bi bil rezultat popolnoma negativen in bi bil brez tistega smotra, ki ima namen združiti mase.

Zato ne smejo delavci slediti nobenim drugim navodilom, kakor samo tistim, ki jih prejmejo od lastne organizacije, to je od

Enotnih sindikatov. Tisti, ki govorijo o spojitvi, o odborih itd. iščejo samo zmešnjavo med delavskimi množicami, da bi oddaljili mase od osnovnih vprašanj, ki zanimajo delavstvo. Vsled tega morajo nadaljevati borbo za dosego svojih razrednih ciljev in ki so:

Pridobitev in utrjevanje demokratičnih svobod in ljudskih organizacij.

Borba proti vsem ostankom fašizma.

Borba proti porajanju neofašizma.

To so glavne točke statuta Svetovne sindikalne federacije, to so poglavitve točke vseh delavcev, ki so pripravljeni ostreje se kapitalističnega suženjstva in na tej podlagi bodo delavci sprejeli sindikalno enotnost.

GLAS IZ MESTA IN Z DEŽELE

Mladinci in mladinke!

Vseh, ki imate veselje do peja, obveščamo, da se je ustanovil mladinski pevski zbor.

Udeležite se pevskih vaj, ki se vršijo redno vsak teden ob torkih in petkih ob 7. uri zvečer v prostorih Glasbene šole na Kornu št. 8, pritrilje.

Gorica

Sindikalni teden

Mesto in vsi okraji tekmujejo. Zastavljeni so delovni načrti, s katerimi se nameravajo izboljšati sindikalne organizacije na Goriškem. Nabiranje novih članov dobro napreduje. Istotako raste število novih naročnikov na »Primorsko delavsko enotnost«. Nabiranje prostovoljnih prispevkov je v polnem teku. Iz prvih poročil, ki smo jih prejeli, je razvidno, da si Enotni sindikati utirajo z dneva v dan širšo pot med delovnimi množicami.

Pomoč albanskemu narodu

Odbor za zbiranje prostovoljnih prispevkov albanskemu ljudstvu, žrtvam zadnje katastrofalne povodnji, je prejel od sindikata goriških železničarjev 1835 lir. sindikat tiskarjev pa je zbral

»da bil bi pač vedno tam gori ostal in črede očetove pasel...«

Ko se tako vrača v svoj preprosti kmečki dom, tedaj spozna v njem zavetišče naše narodnosti:

»Ti šege stare si ohranil,
deduje jih po oči sin,
le-ti naš jezik si ohranil,
da ni zatrl nam ga tučin«.

In ker le še ni konca suženjstva njegovega naroda, tedaj se pesnik kakor dekle, ki išče v svetli noči v tolmunu odgovora na svoje srčno vprašanje in pričakuje, da se ji prikaže obraz njegovega izvoljenca, sklanja nad skrivnostno globino bodočnosti, da bi videl usodo svojega naroda in vzklikne:

»Kdaj srečno moje bo domovje,
rešitve njemu le še ni?«

In ko je dvignil pogled in zagledal potujčeno slovensko zem-

ljo, se mu je zazdelo, kakor da je na stari slovanski pergament tujec napisal svoje besede:

»Tak list prostran si ti ravan,
naš ded tu pisal svoja dela,
naš govor čul si prek poljan
tu pesem naša je živela.
A zdaj zatrt je tod naš glas
in tuji krog zvane glasovi,
tuj trg in grad, tuj ves je kras
oh, naši so samo grobovi«.

In preko vseh boleti in solza zakliče najvdanejši otrok svoji domovini pristrčno in iskreno:

»Ker ves ta svet tepta z nogami,
jaz ljubim tem zvesteje te,
jaz ljubim tem srčneje te,
a ljubim te s solzami«.

Njegova vera v zmago slovenstva raste čimdalje bolj in najde najvišji izraz v veličastni »Pepelnični noči«, kjer pesnik kot svečenik in prerok kliče svojemu narodu:

V Vedriju so očistili pot skozi vas in v udarniškem tempu so napeljali okoli 2000 m električnega voda.

Demobilizirani borci JA so v Medani preuredili domače pokopališče. Slovesno so položili med petjem žalostink in igranjem godbe k zadnjemu počitku padlega borca za svobodo, Završnika Janka.

Tudi tukaj so napeljali 500 m električne žice, siromašnim družinam so obrezovali trte in sadno vrevje. Tudi na žrtve »osrečujoče« civilne policije, ki so za zamreženimi okni niso pozabili.

Prvačina

Tudi otroci se zgražajo!

Ko so šolski otroci zvedeli o zasegi Ljudskega doma v Gorici in o požigu knjig, arhiva in zbirav, so se silno razburili in niso mogli razumeti zakaj se to dela. Iz pogovorov staršev so pač slišali, da so Nemci in fašisti zažigali naše domove in našo premično imovino, niso pa mogli misliti, da delajo to tudi naši zavezniki.

Otrokom prvega razreda je sam guverner izročal šolske knjige. Žalostno so listali po knjigi, kajti zaman so iskali sliko maršala Tita ali rdečo zvezdo. Mala 6 letna Jolanda Furlanova je pokazala knjigo svoji teti ter rekla: »Veš teta, te knjige se mi pa nič ne dopadajo. Notri ni ne slike maršala Tita in ne rdeče zvezde«. Nedolžni otroci čutijo v sebi veliko ljubezen do maršala Tita. Oni vedo, da se bodo lahko edino v novi Jugoslaviji tako šolali, kakor bo to najbolj prijalo njihovim mladim srcem.

Komen

Vse za ljudstvo!

V okviru dvomesečnega tekmovanja smo priredili v našem okraju dan zdravstva. Štirje zdravniki so bili požrtvovalno na delu. Pregledovali so bolnike, med katerimi je bila večina internirancev, ki so hrali po nemških taboriščih.

Našim socialnim organizacijam, kakor tudi tovarišem zdravnikom se komersko ljudstvo srčno zahvaljuje.

—:—

V Kobjeglavi je krajevni odbor Rdečega križa postavil svojo ambulanto. Tudi najpotrebnejša zdravila so nabavljena. Vršil se je že prvi zdravniški pregled.

—:—

Tov. Josip Trampuž iz Kostanjevice, ki je uslužben v notranjosti Italije, se je spomnil zaprtih antifašistov. V ta namen je daroval 500 lir. Hvala velikodušnemu prijatelju. Posnemajte ga!

Plave

Aretacija

Pred dnevi so civ. policisti aretirali gostilničarja tov. Zimica Maksa. Vzrok ni znan. Odpeljali so ga v Gorico.

V mestu smo šele zvedeli, da so razni reakcionarji in šovinisti razbojnali v svet novico, da so prijeli »sodnika«, ki je sodil tiste žrtve, katerih okostja so pred tednom izkopali pod sv. Goro. Ako bi ne bila stvar tragična, bi se smejali tako glasno, kakor so glasno trobile trobente v Jerihu, da bi se podrli cel CLN in še vse one druge palače, kjer stanujejo njim sorodni pajdusi!

Žaga

Ljudska volja je zmagala

Na zahtevo roditeljskega sveta je gospod guverner dovolil, da se v šoli lahko razobesi slika maršala Tita.

Izpustite antifašistične borce!

Zavezniški vojaški upravi

v Gorici

Zveza primorskih partizanov Goriškega okrožja zahteva, da ZVU takoj izpusti iz zapora 31-ane okrožnega odbora ZPP tovariša Zuliana Marija-Sandra iz Krmina bivšega komandanta 156. Brigade »Buozi« Div. Garibaldi Natisone in tovariša Devetaka Draga, neustrašnega borca za pravice zaslužnega ljudstva ter vse ostale demobilizirane partizane, katere je ZVU dala aretirati in jih drži v zaporu samo zato, ker so partizani-antifašisti.

S takimi in podobnimi postopki se ZVU pokaže napram nam partizanom, svojim soborcem, skrajno nedemokratična in krivična ter nudi vso pomoč drugim fašističnim banditcem, ki so se do včeraj z orožjem borili proti vam in kateri bi morali, ako bi vi bili pravični, pred ljudsko sodišča.

Zahtevamo, da prenehate s tako krivičnimi postopki s partizani in z vsemi antifašisti ter da pustite oblast v rokah ljudstva, vi pa, da greste s svojo vojno upravo vladat svoje narode.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Stenski koledar RK

Podporno društvo za Goriško (bivši Rdeči križ) izda letos stenski koledar. Človekoljubnega namena in pomena tega društva ni treba posebej poudarjati. Z vso vnamo vrši društvo svojo nalogo; delokrog se mu vedno bolj širi, posebno v sedanjih časih. Pri vsej požrtvovalnosti svojih odbornikov se pa društvo ne more izogniti stroškom, ki večkrat presegajo nabrano članarino. Stenski koledar naj bi društvu pripomogel do novih prispevkov. Kak stenski koledar si omisli proti koncu leta vsaka družina, z nabavo našega stenskega koledarja, ki izde pravčasno, pa podpre družina naše Podporno društvo v njegovem človekoljubnem delovanju. Zato smo prepričani, da si ga nabavi-

jo vsi naši prijatelji, ki se zavajajo pomena našega društva. Za Božič mizo — to se zna — olepšaj si s pečeno piško, a steno s tem, kar ti izda Podporno društvo za Goriško.

DAROV

Marljive žene iz Morskega so nabrale za »Dijaško matico« 2600 lir, iz Gorenjevasi in Kretenice 604 lir ter razno blago; na Nekovem 220 lir in v Kozarščah 585 lir.

Zavedni vaščani iz Peratov Avsa so nabrali za 5000 lir v darjaro in blagu.

Vedno zaslužni tov. Hvalica Ivan iz Kanala je daroval za vojne sirote 500 lir, tovarišica Laščak Alojzija iz Gorenjevasi 200 lir in tov. Markič Rudolf iz Kanala 100 lir ter enak znesek za Rdeči križ.

Žene s Potravnega so nabrale v prejšnjem tednu 443 lir, one iz Doblarja 329 lir, iz Gorenjevasi 535 lir, Kretenice 112 lir in Ročinj 531 lir. Tudi mladinci iz Kostanjevice so bili pridno na delu, zbrali so lepo svoto 4700 lir.

—:—

V pomoč vojnim sirotam se je posebno izkazala vas Renče. Delavci opekarne Tacchino so darovali 2000 lir, zidarji na delu v Biljah 383 lir, zidarji zaposleni v Renčah 1455 lir, iz Stanjela 1063 lir, iz Gradišča 285 lir, v Rihemberku 1000 lir, lastnik opekarne Franc Ciro 1000 lir, Šinigoj Oskar 1000 lir, Mozetič Henrik 400 lir, Štibil Ida 1500 lir, Žigon Pavel 250 lir, Zajc Cvetka 250 lir, Žigon Angel 300 lir, Krpan Karol 500 lir, Vodopivec Jakob 600 lir, Pahor Alojz 100 lir, Fratik Ludvik 600 lir, Mozetič Jožef 300 lir, Fajt Gabrijel 200 lir, Štepančič Marija 100 lir, Modere Silvij 2000 lir, Krpan Anton 300 lir, Mozetič David 500 lir, Mozetič Jožef 500 lir, Krpan Ivan 500 lir, Fajt Jožef 500 lir, Lukežič Jožef 2000 lir, Mozetič Franc 400 lir, Arčon Marija 200 lir, Žigon Karol 1000 lir, Arčon David 500 lir, Bianki Marija 200 lir, Gorjan Elvira 1000 lir, Arčon Danijel 200 lir, Mozetič Anton 200 lir in Miklavčič Martin 500 lir. Skupno 23.786 lir. — Zlata sreca — številke govore!

—:—

Tov. Franc Vuk, lastnik znane trgovine čevljev »pri sv. Krišpinu«, je daroval za knjižnico v Mirnu 10.000 lir.

Zglednemu tovarišu najlepša hvala za to velikodušno darilo.

Nakaznice za mleko

Opozarja se, da deli prehranjevalni urad v Gorici nakaznice za mleko (veljavne za dobo od novembra 1946. do februarja 1947) za otroke v starosti od 4 do 8 let.

Delitev se vrši v prostorih prehranjevalnega urada (Via Crispi 3, I. nadstropje).

Razdeljevanje živilskih dodatkov za bolnike

Goriški okrožni odsek za prehrano sporoča, da se je 15. t. m. začelo razdeljevanje živilskih dodatkov za bolnike za mesec november.

Ti dodatni odmerki se bodo delili pri vseh razprodajalcih mesta in okolice.

Živila, ki so dana na razpolago bolnikom, so sledeča:

Testenine po 26 lir kg.

Sladkor po 86 lir kg.

Oljčno olje po 420 lir kg.

Razprodajalci bodo rabili ostanke živil, ki jih imajo v svojih trgovinah, da ugodijo željam bolnikov.

OBVESTILO

Mestno županstvo v Gorici naznanja, da bosta kriti trg in izvojni trg ostala zaprta vse nedelje do 17. marca 1947.

»Le vstani, borni narod, moj,
do danes v prah teptan,
pepelni dan ni dan več tvoj,
tvoj je vstajenja dan!«

In že se pesniku zazdi, da je napočila zarja tistega dne:

»Kalvarijo svojo naš rod je imel,
zdaj rešnje raduje se zore;
a dan še slavnější mu bode prišel:
dan oljske prišel mu bo gore.
Kot z oljske se gore je vzdignil
Gospod
v nadzemeljske jasne višave,
povzdigniti mora se krepki naš
rod
v višave moči in pa slave.
Mi, bratje pa z delom pripravljamo
ljajmo zdaj
to silno slovansko mogočnost,
in z duhom proroškim nazdravljamo
ljajmo zdaj:
Na slavno slovansko bodočnost!«

Tako se je njegov duh dvignil iznad soških planin, se razgledal

po slovanskem svetu in ko se je ustavil na Balkanu, kjer je po gorah odmevala hajduška pesem svobode, se nam zdi, da je v »Hajdukovi oporoki« opisal smrt junaka iz naših dni, iz naše borbe. Ali ne govori iz ust umirajočega hajduškega glavarja eden od naših padlih, ki mu je poslednja misel narod:

»Moj dom je lep, moj rod krepak,
za robstvo ni rojen junak.

—:—
prost mora biti prost moj rod,
na svoji zemlji svoj gospod...«

In kot je Gregorčič zapisal o hajduku, ki mu leži grob vrh Balkana, prav isto lahko zapišemo na slehernega izmed grobov naših junakov:

»Tam spi hajduk, nevzdrumno spi,
a duh njegov živi, buji«.

Obvestilo

Od sedaj naprej stane posamezna številka našega tednika 5 lir, ker imajo tudi drugi listi isto ceno. V coni B pa stane naš list 3 jugolire. UPRAVA

RAZGLAS

Ker se je te dni pojavil v Gorici primer pasje stekline, je občinski predsednik, na podlagi čl. 7, 48, 49, 50, 51, 52 in 53 živino-zdravniškega pravilnika z dne 10. maja 1914 št. 533, izdal naslednjo odredbo:

1) Po vseh ulicah in občinstvu dostopnih krajih morajo vsi psi, tudi če so na vrvi, nositi trden nagobčnik, tako da ne morejo grizeti;

2) Tiste pse, ki jih bodo našli brez predpisanega nagobčnika, bodo ulovili in pobili. Samo pse redkih pasem ali izredno koristne in potrebne bodo smeli pustiti pri življenju, a jih bodo morali zapreti v občinski pasjak za dobo pregleda 6 mesecev in na stroške lastnikov. Če bo pregled, po preteku omenjene dobe, izpadel ugodno, jih bodo smeli spustiti;

3) Prepovedano je voziti pse v javne prostore (kavarne, bare, gostilne, korjere, itd.) Lastniki obratov, ki se ne bodo držali teh predpisov, bodo nazonjeni sodnji;

4) Ta odredba stopi takoj v veljavo.

***

Mestno županstvo v Gorici nazonja, da je, na podlagi ukaza št. 82 ZVU, sedanja tarifa za užitinski davek na vinske pijače spremenjena, in sicer takole:

a) navadna vina 1.000 lir na hl.
b) fina vina (tudi maršala, vermut in likerska vina) 2.000 lir na hl.

c) vina v steklenicah 20 lir na steklenico,

d) peneča vina 100 lir na steklenico.

Navedena tarifa stopi v veljavo z 18. novembrom 1946. Povšek davka bo treba plačati tudi za vina, ki so omenjenega dne še v zalogah ali obratih. Zato bodo morali vsi obrati pismeno prijaviti na užitninski urad količino in vrsto vin, ki jih imajo v zalogi 18. novembra 1946.

POZIV

Se vedno se dogaja, da pušča ljudstvo odprte pipe pri javnih vodnjakih. S tem povzroča škodo, ki je tem hujša v tej dobi nezadostne oskrbe s pitno vodo.

Predno se odloči, da zapre vse pipe, kjer se dogaja, da jih pušča ljudstvo odprte, poziva mestno županstvo vse prebivalstvo, naj z večjim čutom soodgovornosti sodeluje z upravo pri pobujanju takih zlorab.

SLIČICE LUČ IN TEMA

Pred par tedni je »Giornale Alleato« priobčil notico, da je v kleti neke železničarske hiše ob severni postaji v Gorici nastala eksplozija, ki je napravila tudi občutno škodo. Komentiral je, predvideva se, da je to represalija od strani ljudi, ki so drugačnega mnenja od stanovalec h, še, ki so Italijani. Mislili smo, da se bosta »Voce libera« in »Lunedì« takoj vrgla na to ter obdolžila Slovence. Toda molčali so.

Sušljalo se je po mestu, da so v tisti kleti pripravljali one »bonbončke«, ki so večkrat v ponočnih urah eksplodirali po Gorici ter napravili Slovincem in antifašistom Italijanom veliko škodo. Sedaj razumejo komentar zavezniškega »Giornale Alleato« ter molk reakcionarnega časopisja. Policija pa — ni dobila ničesar in seveda ni imela niti vzroka, da bi intervenirala.

—:—

Svoj čas so se »beli« silno ogrevali, (kakor še danes) da bi cela cona A bila vključena v mednarodno ozemlje ali kakor tudi pravijo »svobodno« ozemlje. V Gorici so po navodilih monsignorja B. in dr. H. članice goriške Marijine družbe prinašale neko besedilo k raznim družinam, da naj ga podpišejo. Nekateri so to podpisale ne da bi vedele za kaj gre. Iz besedila na listu je bilo razvidno, da se podpisani strinjajo s tem, da se Goriška priključi k Trstu. (Oba gospoda bosta seveda trdila, da o tem ničesar ne vesta).

—:—

Ko je bila neka antifašistična delegacija sprejeta na sedežu 38. divizije, je neki major med drugim dejal, da jim je stanovanjski urad v Gorici označil kot

edino razpoložljivo stavbo — Ljudski dom. (Če bi ne vedeli »kam pes tace moli« bi morali prijeti za ušesa stanovanjski urad. Ker je pa zadeva preveč resna nismo prav nič voljni igrati komedijo).

—:—

Ko je Zavezniška vojaška oblast že zasegla Ljudski dom, je neka naša žena hotela še vstopiti v ta dom vseh pravih Slovencev. Toda vojak, ki je stražil, jo je osorno zapodil. Ženska pa se ni dala kar tako. Odgovorila mu je s ponosnim, a do dna duše užaljenim glasom: »Nobene pravice nimate, da mi branite vstop v ta hram. Pred letom dni sem v tej dvorani sprejela ter čuvala zemeljske ostanke mojega pokojnega moža, ki je dal svoje mlado življenje za skupno zavezniško stvar. Vojaka je bilo tako sram, da je povesil oči.

—:—

Dve Slovence sta zašli v neko italijansko kavarno v Gorici. Naročili sta kavo v slovenskem jeziku, a v odgovor sta dobili: »Qui si parla solo italiano«. (Kakor takrat ko se je govorilo: duce ha sempre ragione!) Naši tovarišici sta nato vstali in zabrusili kavarnarju v italijansčini: »No, pa pijte vašo kavo v italijansčini!«

NAVODILA: PO KATERIH SE JE RAVNATI PRI VLAGANJU PRISPEVKOV ZA ZEMELJSKE IZBOLJŠAVE

Na osnovi odredbe št. 196 Zavezniške vojaške uprave so prispevki za zemeljske izboljšave povišani na 60%. Prispevki se bodo podeljevali za sledeča dela:

Za hidravlične in hidravlično-kmetijske sestavne ureditve zemljišč: za preskrbo in izkoriščanje voda v kmetijske namene in pitne vode; za zgradbo in popravilo poljskih poti in žitnic, ki naj bi jih nadomestile; za zgradbo in preuredbo stavb ali kmečkih selišč; za obdelovanje z mehaničnimi sredstvi in z razstrelivi; za dela, ki so potrebna za pretvorbo toplotne v električno gonilno silo pri napravah za dviganje vode; dela za zemeljske izboljšave na planinskih pašnikih, ki naj bi se izvedla v prilog enega ali več zemljišč, neodvisno od splošnega izboljševalnega načrta.

Prispevki se bodo mogli dovoliti tudi za:

a) ureditve pretvorbnihih kabin in nepremičnih in premičnih prog za porazdelitev električnega toka v kmetijske namene, kakor tudi za električne stroje za izkoriščanje toka;

b) mehanične priprave za razlivanje zemlje.

Na Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo (Trst, ulica Roma št. 20), ali pa če gre za kraške pašnike ali pogozdovanja, na Pokrajinski gozdni urad (Trst, ulica Colonia 8) naslovljeni, v treh izvodih spisani prošnji, od katerih mora biti ena kolekovana, je priložiti sledeče listine:

1) Prošnja, kolek L. 12.—
2) Cenitveni proračun kolek L. 8.—

3) Strokovno poročilo kolek L. 8.—

4) Risba in načrt zemljišča kolek pristojen.

5) Zemljeknjižni izvleček kolek pristojen.

Zemljeknjižni izvleček se mora nanašati edino na zemljišče ali parcelo, na kateri se ima izvršiti zgradba ali zemljiška izboljšava.

Izmed kmetijskih izboljšav zanimajo naš okoliš najbolj: gradbe novih kmetijskih stavb, pre-

uredba nezaodstnih, zastarelih in nepravilnih stavb, ureditev zemljišč za namakanje in izboljšanje kraških pašnikov.

Prošnjo je predložiti po sledečem vzorcu:

Pokrajinskemu kmetijskemu nadzorništvu
Trst
potom Okrožnega kmetijskega nadzorništva
v Gorici

Podpisani (ime, priimek in očetovstvo), bivajoč v..... lastnik..... Ha zemljišča, ležečega v občini....., dežela....., prosim, da se mu dovoli državni prispevek, ki ga predvideva odredba št. 196 ZVU za strošek L.... potreben za izvršitev v priloženem načrtu navedenih zemljiških izboljšav.

Podpisani izjavlja, da se ni poslužil in da se tudi ne namerava poslužiti kmetijskih posojil z državnim prispevkom za plačilo obresti.

.... dne .....

Podpis.

Cenitveni proračun in poročilo mora sestaviti usposobljen prost profesionalist (kmetijski izvedenec, zemljemerec, doktor kmetijstva, inženir). Mistrokovnem poročilu je opisati primernost izvršitve izboljšav; v ta namen je navesti glavne značilnosti kmetije in koristi, ki se predvidevajo od izboljšave. V cenitvenem proračunu je podrobno opisati strošek za delo, pri čemer je navesti mere, gradivo količino itd. z napovedjo cen in vrednosti.

Po prejemu načrta bo izvršilo Nadzorništvo ogled na licu mesta. Dovoljenje za pričetek dela se bo izdalo s posebnim odlokom. Dovolili se bodo predumi, kadar bo en del predvidenega dela dokončan in če se bo to delo lahko smatralo za neodvisno od drugih. Na prošnjo prizadelega bo Nadzorništvo odobrilo izvršeno delo. Prizadeti bo prijel prispevek na osnovi likvidacijskega odloka.

ČITAJTE IN ŠIRITE
„SOŠKI TEDNIK“

SEM IN TJA PO SVETU

Winston Churchill ima knjigo »Dinner at the White House« za obrekovalno. To knjigo je spisal naš ameriški rojak pisatelj Louis Adamič. V tem delu opisuje njegov prvega angleškega ministrskega predsednika na kosilu s pokojnim Rooseveltom. Imenuje ga »trmastega«, »človeka, ki je istočasno pošten in nepošten«, »velikega voditelja in velikega vraga«, ter beleži, da ima »prekajene oči in usta, brez usmiljenja in brez vesti«.

—:—

Kar nekam čudno so gledali verniki iz Carbrooke v angleški pokrajini Norfolk, ko je njih župnik Jurij Chambers dal postaviti veliko podobo Križanega, kateremu je dal v roko srp in kladivo. Šestdesetletni komunistični prelat je dejal: »Srp in kladivo sta najvidnejša simbola današnjega človeštva in to za preteklost kakor za bodočnost«.

—:—

Učenjaki pri »General Electric« so iznašli oblake v dolžini 4 kilometrov. Ta iznajdba predstavlja ponovno zmago znanosti nad naravo. Oblake so ustvarili iz suhih ledenih kroglic, ki jih je razpršilo letalo čez hribovito ozemlje Massachusetts. Poskuse, ki so jih izvedli so se dobro obnesli. Prvič v zgodovini se govorilo o umetnem dežju, ki se ga lahko pripravi kjer se hoče in kadar se hoče.

—:—

Dvainštirideset žen angleških funkcionarjev, ki so v Nemčiji se je te dni vrnilo v Anglijo. Izrazile so se, da so »trudne živeti v oni žalostni deželi«. Čeravno so angleški listi pisali, da so se te žene vrnile po uradni naredbi, vendar je bilo opaziti, da so bile silno potrte, ker so morale živeti med sestradanim ljudstvom in kupi ruševin.

—:—

Znani vulkan Vezuv pri Neapolju miruje. Domačini in tuji se čudijo, da ne bruha več ognja in pepela. Prebivalci ob vznožju hriba pravijo, da je Vezuv dovolj stoletij kašljal in izlival svojo lavo po pobočjih hriba na hiše in vinograde in da je potrebno, da se tudi ta nemirnež odpočije. Zavezniški vojak pa si ne morejo predstavljati Vezuva brez kadeče se pipe in radi tega pridno kupujejo slike in spomine.

—:—

V Frankfurtu (Nemčija) je bil leta 1921. postavljen spomenik žrtvam prve svetovne vojne. Židovski kipar Benno Elkan je vpodobil Nemčijo v obliki žalujoče ženske, ki je izgubila svoje otroke. Čez leta se je zazdel ta kip Hitlerju nesposoben in radi tega nepotreben ter ga je dal spraviti v klet. Kipar jo je še pravočasno popihal na Angleško. Ko so dospeli Amerikanci, so postavili kip zopet na staro mesto, a nekega dne so namesto starega napisali: Žrtvam, čitali: Žrtve Angloamerikancev. Najbrže je kip zopet romal v klet.

Drobne novice

V Grčiji se vršijo hudi boji med pripadniki Elasa ter monarhisti oziroma orožniki. Posebno težke borbe se vršijo ob albanско-jugoslovanski meji. Čez 100 vasi so Elasovci že osvobodili in vpostavili ljudsko oblast.

* Član panindijskega kongresa Karnatak je ostro kritiziral člane kongresa provizorične vlade, ki so prisegli zvestobo angleškemu kralju. Deklaracija, ki jo je vložil, obtožuje vse tiste, ki so prisegli, češ da je to proti neodvisnosti Indije.

* Španski diktator Franco je izjavil dopisniku Associated Press svoje zaničevanje proti vsem demokratičnim organizacijam in še posebno proti organizaciji Združenih narodov. Od krvnika in fašista Franca ni mogoče kaj drugega pričakovati.

* Znani admiral in raziskovalec Byrd bo prihodnji mesec odplul proti južnemu tečaju. Ekspedicija bo štela 4000 mož in se bo vkrčala na 12 ladij. S seboj bo vzela tudi nekaj letal. Admiral Byrd je izjavil, da hoče v prvi vrsti utrditi svoje moštvo da bo kos vsakršnim naporom. Predvideva raziskovanje kozmičnih žarkov. Skušal bo tudi proučevati zemljepisno stanje in geološke, vremenoslovske ter elektromagnetne pojave.

* Predsednik vlade LR Albanije generalni polkovnik Enver Hodža je poslal generalnemu direktorju UNRRA-e Fiorellu La Guardia brzojavko, v kateri se mu v imenu albanskega ljudstva zahvaljuje za nakazanih 300.000 dolarjev in priliki poplave, ki je napravila ogromno škodo. Enver Hodža je naročil, naj UNRRA nakupi za ta denar žito in obleke, kar albansko ljudstvo sedaj najbolj potrebuje.

* V okviru III. konference ljudske študentske mladine Slovenije je bila pretekli dni v univerzitetni knjižnici v Ljubljani otvoritvena razstava »Študenti univerze v poletju 1946.« Iz razstavljenih del je razvidno novo življenje in nov duh, ki veje danes med našo študentsko mladino. Razstavljene fotografije, risbe, imena udnarikov in drugi rezultati dokazujejo, da mladina ljubljanske univerze ni počivala tekom letošnjih počitnic, marveč je sodelovala pri izgradnji V počitniških akcijah je 1053 mladincev in mladink opravilo skupno 227.527 delavnih ur.

* V počastitev III. obletnice rojstva nove Jugoslavije 29. novembra 1943 v Jajcu in I. obletnice proglativne FLRJ so trboveljski rudarji pozvali vse delavce Jugoslavije na enodnevno tekmovanje.

* Pri Novem mestu grade novo tekstilno tovarno. Vsa poslopja so v surovem stanju že izgotovljena.

* V Subotici grade modern zavod za proizvodnjo seruma zoper svinjsko kugo. V zavodu se bo vršilo tudi raziskovanje nalezljivih boleznih domačih živali. Ta zavod bo imel tudi popolno napravo za predelovanje mesa in potrebno število hladilnic.

* Zloglasnega nemškega pokovnika Dollmanna, ki ima na vesti nešteto žrtev, so ujeli v Rimu. Oddali so ga zavezniški policiji.

* Na občinskih volitvah, ki so se vršile v nedeljo v Livornu, so dobili komunisti največ glasov.

* Agencija France Presse poroča, da je pokopu Jovana Ralisa, grškega kvizlinga, prisostvovalo veliko število oseb, med njimi tudi predsednik grške skupščine Teotopis ter neki pravak neodvisne monarhistične stranke.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAVDAŽ
Za list odgovarja ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: Gorica,
Korzo Roosevelt, 33/II. — Izdaja lista je odobrena od A. I. S.
Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici — Najemnik: „Primorski dnevnik“.

BARVARNA

Krzneni plašči po ugodnih cenah, od 6000 lir naprej

COMENSE

GORICA - Pred škofijo, 7
KRZNA ZA OPREME IN OBŠIVE
Prvovrstno barvanje usnjenih plaščev

KRZNARSTVO

Uvaža - izvaža živalske kože